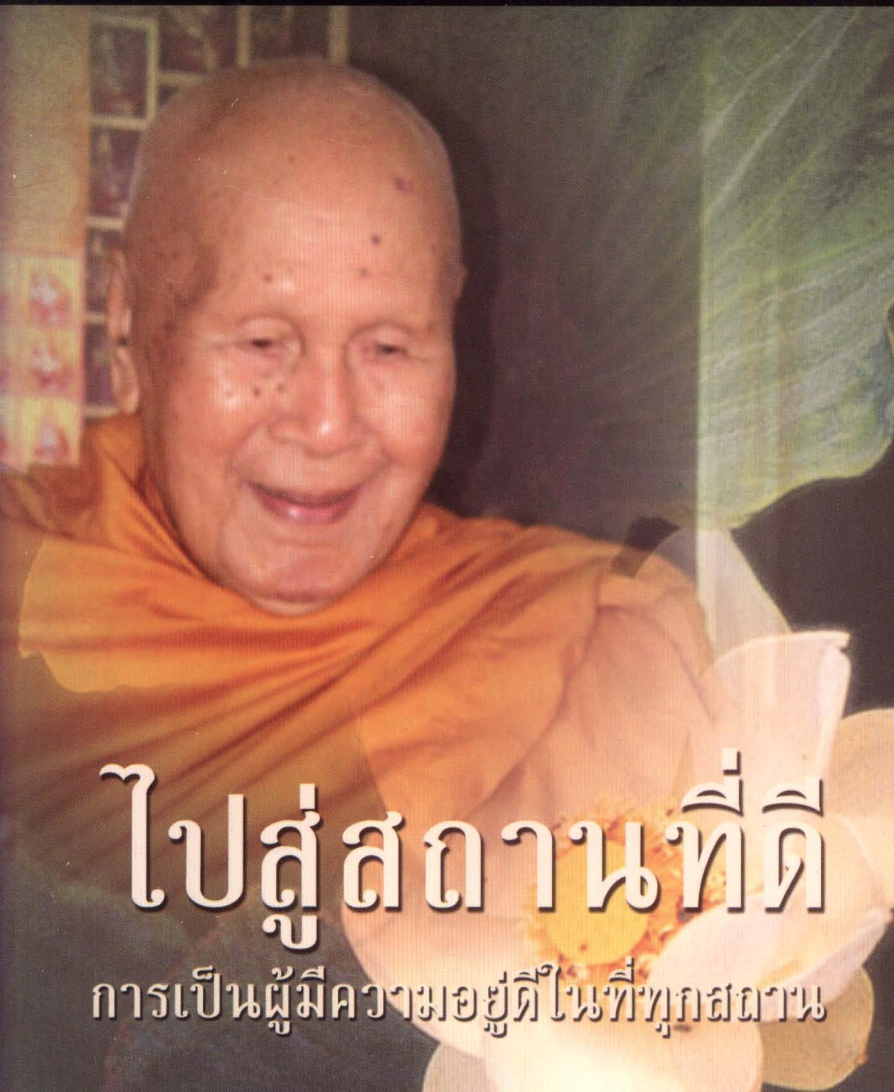

มรดกธรรม

พระพรหมมั่งคณาจารย์ หลวงพ่อปัญญาันทกิกขุ
จากธรรมชาติ ๑๑ พ.ศ. ๒๔๕๔ ถึงผู้ธรรมชาติ ๑๐ ต.ศ. ๒๕๕๐

ไปสู่สถานที่ดี

การเป็นผู้มีความอยู่ดีในที่ทุกสถาน

ไปสู่สถานที่ดี

การเป็นผู้มีความอยู่ดีในที่ทุกสถาน

•

พระพรหมมัจฉาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิตนันทิกุ)

เพื่อปฏิบัติตนให้อยู่อย่างสงบสุขในสังคม
เพื่อการเป็นผู้มีความอยู่ดีในที่ทุกสถาน

คำนำ

ธมฺเม วิสฺสิตํ ปริโลกํ น ภายะ

ตั้งอยู่ในธรรมแล้ว ไม่ต้องกลัวปรโลก

พุทธศาสนสุภาษิตที่ได้ยกมากล่าวข้างต้น เป็นพระวचนะขององค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณแก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ประารถนาให้ได้ล่วงพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง พุทธศาสนสุภาษิตทั้งหลายจึงเป็นสุภาษิตที่พระเดชพระคุณ พระพรหมมัจฉลาจารย์ หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ ได้อัญเชิญมาปาฐกถาเทศนาอบรมสั่งสอนพุทธศาสนิกชนอยู่ตลอดเสมอมา

ปาฐกถาธรรมเรื่องนี้ ได้กล่าวถึงเรื่อง **ไปสู่สถานที่ดี... การเป็นผู้มีความอยู่ดีในที่ทุกสถาน** อันสาธุชนพึงนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อความสงบสุขจักบังเกิดขึ้นแก่ตนเองครอบครัวและสังคมสืบไป

ธรรมสภา ขอกราบนมัสการขอพระคุณ พระเดชพระคุณหลวงพ่อบุญญานันทภิกขุ ที่ได้เมตตาให้ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม จัดพิมพ์พระธรรมคำสอนอันมีค่ายิ่งออกเผยแพร่ เพื่อความเจริญแพร่หลายแห่งธรรมและความเจริญงอกงามแห่งปัญญาจักบังเกิดแก่พุทธศาสนิกชนโดยทั่วกัน

ด้วยความสุจริต หวังดี

ธรรมสภาปรารถนาให้โลกพบกับความสงบสุข

สารบัญ

ไปสู่สถานที่ดี : การเป็นผู้มีความอยู่ดีในทุกสถาน

สิ่งที่อยู่เหนืออำนาจการควบคุมของมนุษย์	๗
การทำใจให้สบายในทุกโอกาส	๘
การอยู่อย่างมีความสุขและสงบในชีวิตประจำวัน	๘
ความสุข ๒ ประการ	๙
อามิสสุขมีเท่าใด ทุกข์ก็ย่อมมีเท่านั้น	๑๐
ความสุขที่ถาวรไม่ต้องอาศัยเครื่องหล่อเครื่องจูงใจ	๑๑
เครื่องบงชัดให้มองเห็นสภาพที่เป็นจริง	๑๒
เมื่อไม่รู้จักความจริงของสิ่งใดก็ยังหลงใหลในสิ่งนั้น	๑๓
ศึกษาให้รู้ความจริงของสิ่งที่เรียกว่าธรรมชาติ	๑๔
พุทธบริษัทรู้เห็นสิ่งทั้งหลายตามสภาพที่เป็นจริง	๑๖
กฎเกณฑ์ของธรรมชาติ	๑๖
ศีลธรรมทำให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข	๑๘
เมื่อรู้ว่าทุกสิ่งไม่เที่ยง...ก็ไม่ทุกข์ไม่เดือดร้อน	๑๙
ผู้มีปัญญาเป็นผู้รู้จักมองสรรพสิ่งตามที่เป็นจริง	๒๑
สรรพสิ่งกำลังตะโกนบอกเสมอว่า...มันไม่เที่ยง	๒๒
ปกปิดคนอื่นได้...ปกปิดตัวเองไม่ได้	๒๓
เมื่อยอมรับความจริงได้...ความทุกข์ก็ลดลง	๒๔
ความเจ็บไข้มาเตือนให้ไม่ประมาท	๒๖

ผู้ไม่ประมาทเป็นผู้เจริญในทางธรรม	๒๗
ใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น	๒๙
รีบเร่งทำความก้าวหน้าทั้งทางโลกและทางธรรม	๓๑
สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบ ไม่มี	๓๒
ในโลกนี้ไม่มีอะไรเที่ยงแท้ถาวร	๓๓
มีจิตมั่น... ยึดได้เมื่อภัยมา	๓๔
ความเป็นผู้อยู่ดีในที่ทุกสถาน	๓๕

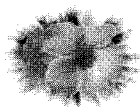
อมตวาจา ปัญญานันทภิกขุ

ค่าของคน	๓๗
ชีวิตกับธรรม	๓๘
ชีวิตประเสริฐ	๓๙
ไม่รู้ไม่ชี้	๔๐
เจริญทั้งกายและใจ	๔๑
อยู่เปล่า ตายเปล่า	๔๒
ธรรมบารมี	๔๓
กระเด็นกระดอน	๔๔
เด็กเหลือขอ	๔๕
ชีวิตคือการต่อสู้	๔๖
ปลุกตัวเอง	๔๗

- บุคคลผู้หวังความเจริญแก่ตน
 จงคำนึงถึงสภาพของชีวิตที่ตนได้มา
 และจงใช้ชีวิตของตนในทางที่เป็นประโยชน์
 ด้วย การ . . .
 ปฏิบัติหน้าที่ที่ตนมีต่อบิดามารดา
 บุตร ภรรยา ญาติสนิทมิตรสหาย
 ตลอดจนถึงประเทศชาติและศาสนาของตน
 ปฏิบัติอย่างไร ?
 ก็ด้วย...ความอดทนอย่างยิ่ง
 ด้วย...ความข่มใจอย่างยิ่ง
 ด้วย...ความรู้สึกรับผิดชอบอย่างยิ่ง
 ท่านจักไม่ต้องมีความเสียใจภายหลังว่า
 ตนเป็นคนเกิดมาเปล่า ชีวิตไม่เป็นแก่นสาร...ไร้ประโยชน์
 อมตวาจาปัญญานันทภิกขุ

ไปสู่สถานที่ดี

การเป็นผู้มีความอยู่ดีในที่ทุกสถาน

ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย

ณ บัดนี้ ถึงเวลาของการฟังปาฐกถาธรรมะอันเป็นหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ขอให้ทุกท่านอยู่ในอาการสงบ ตั้งอกตั้งใจฟังด้วยดี เพื่อให้ได้ประโยชน์อันเกิดขึ้นจากการฟังตามสมควรแก่เวลา

สิ่งที่อยู่เหนืออำนาจการควบคุมของมนุษย์

วันนี้ดูอากาศซักจะครึ้มๆ สักหน่อย ฝนทำท่าจะตกลงในเวลาเช้า เวลาที่ฝนตกความจริงคนไม่ค่อยจะชอบสักเท่าใด แต่ถ้าฝนไม่ตก...คนก็ไม่ชอบอีกเหมือนกัน อันนี้มันเป็นเรื่องของธรรมชาติ ของดินฟ้าอากาศ เราจะ

ไปบังคับบัญชาสิ่งที่เป็นเรื่องธรรมชาติให้เป็นไปตามใจ
ของเรานั้น...เห็นจะไม่ได้

ในทางธรรมะท่านก็วางกฎให้เรารู้ไว้เหมือนกัน คือ
รู้ว่า สิ่งทั้งหลายไม่อยู่ในอำนาจของเรา เราจะไปบังคับ
บัญชาไม่ได้

การทำใจให้สบายในทุกโอกาส

คนที่รู้เรื่องความจริงของธรรมชาติ ย่อมจะหมั่น
จิตใจให้เหมาะแก่เหตุการณ์ คือให้มีความสบายใจใน
ทุกโอกาส การที่เราทำใจของเราให้สบายใจทุกโอกาส
นั้นเป็นการปฏิบัติชอบตามหลักทางพระศาสนา

การอยู่อย่างมีความสุขและสงบในชีวิตประจำวัน

การศึกษาข้อธรรมะที่เราทำกันอยู่ทุกๆวันนั้น เรา
ศึกษาในแง่นี้ คือในแง่ที่เอามาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับ
แก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันของเรา เพื่อเราจะอยู่อย่าง
ผู้ชนะ ให้เราอยู่อย่างมีความสุข ให้เราอยู่อย่างมีความ
สงบในชีวิตประจำวัน

ความเพลิดเพลินไม่ใช่ความสุขที่แท้ที่จริง

ความทุกข์ความเดือดร้อนต่างๆที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากความไม่พอใจไม่พึงใจในสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า

ในขณะที่ความไม่พอใจเกิดขึ้น

...ในขณะที่นั้นเราก็มีความทุกข์ความเดือดร้อน

แต่ในขณะที่ความพอใจมันเกิดขึ้น

...ขณะนั้นเราก็เพลิดเพลินไปตามอารมณ์นั้นๆ

ความเพลิดเพลินไปตามอารมณ์นั้นเรียกว่า เป็นความสุขที่มีเครื่องล่อเครื่องจูงใจ ยังไม่ใช่ความสุขที่แท้ที่เราต้องการ เพราะความสุขที่อาศัยเครื่องล่อเครื่องจูงใจนั้น มันจะเปลี่ยนเป็นทุกข์ใจเมื่อใดก็ได้

ความสุข ๒ ประการ

ในหลักธรรมะท่านบอกไว้ว่า ความสุขมันมีอยู่สองประการ คือ อามิสสุข...ประการหนึ่ง นิรามิสสุข...อีกประการหนึ่ง

อามิสสุข นั้น ก็คือ ความสุขที่เจือด้วยเครื่องล่อเครื่องจูงใจ มีอะไรมาเป็นเหตุมาเป็นตัวการให้เราเกิด

ความพอใจ ชื่นใจ สบายใจ แล้วเราก็มีความสุข ความ
เป็นจริงแล้ว..ไม่ใช่ความสุขที่แท้ เรียกว่าเป็นนันทิราคะ
หมายความว่า เพลิดเพลินยินดีอยู่ในสิ่งนั้นๆ ความ
เพลิดเพลินยินดีอยู่ในอะไร ในขณะที่นั้นใจเรารู้สึกว่า
สบาย สบายเพราะได้สิ่งที่เราต้องการ ตาได้เห็นรูป หู
ได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้รส กายได้สัมผัสถูกต้อง
สิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ตาม เราก็มีความสุขพอใจชื่นใจอยู่ในสิ่งนั้นๆ

อามิสสุขมีเท่าใด ทุกข์ก็ย่อมมีเท่านั้น

ในขณะที่สิ่งนั้นอยู่ในสภาพที่เราชอบใจ พึงใจ เรา
ก็ยังมีความสุขใจสบายใจอยู่ เมื่อใดสิ่งนั้นเปลี่ยนแปลง
ไป...เราก็มีความสุขทุกข์ความเดือดร้อน เพราะฉะนั้นท่าน
จึงกล่าวว่า อามิสสุขมีประมาณเท่าใด ความทุกข์ก็ย่อม
เกิดมีประมาณเท่านั้น เพราะความสุขกับความทุกข์ใน
รูปร่างนั้นมันมาคู่กัน มาพร้อมกันด้วยเข้าไป ความสุขออก
หน้า...ความทุกข์ก็เดินตามหลัง ยังไม่มีโอกาสแสดงตัว
แต่พอได้โอกาสแสดงตัวเมื่อใด เราก็ได้รับความทุกข์
เมื่อนั้น ความสุขประเภทนี้จึงยังไม่ถาวรไม่มั่นคงอะไร

ความสุขที่ถาวรไม่ต้องอาศัยเครื่องล่อเครื่องจูงใจ

ความสุขที่ถาวร ที่ประเสริฐ มันเป็นความสุขแท้ๆ ที่เกิดขึ้นในใจ โดยไม่ต้องอาศัยอะไรเป็นเครื่องจูงเป็นเครื่องล่อ มันเป็นเรื่องธรรมชาติของจิตที่อยู่ในสภาพอย่างนั้น เป็นจิตที่สะอาดแท้ เป็นตัวดั้งเดิม ไม่มีอะไรเข้าไปเจือปน อันจะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ อันนี้เป็นสิ่งที่คนเรายังเข้าไม่ถึง เมื่อยังเข้าไม่ถึงก็ไปหลงไหล มัวเมา ชื่นใจและพอใจในความสุขประเภทที่ชั่วคราว ที่มันเหมือนกับฟ้าแลบอยู่ตลอดเวลา

ในวันหนึ่งๆ ในชีวิตประจำวัน เราก็แสวงหาแต่ความสุขประเภทนั้น แสวงหารูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่เราพึงมีพึงได้ ตามประสาชาวโลกที่มีความต้องการจิตเราก็ตกติดมันอยู่ในวัตถุด้วยประการต่างๆ

ในขณะที่จิตเราไปยึดติดเกาะจับอยู่ในวัตถุ ไม่ว่าในรูปใด เราก็มีความสุข มีความดีใจร้อนเพราะสิ่งนั้น คือทุกข์เมื่อไม่ได้ดังใจ พอไม่ได้ดังใจก็เกิดความไม่สบายใจ เมื่อได้ไม่สมกับที่เราต้องการ...ก็เกิดความไม่สบายใจ

เรื่องอย่างนี้ต้องสังเกตดูจากจิตใจของเราเองว่า ในชีวิตประจำวันวันหนึ่งของเรานั้น เรารู้สึกระทมใจ เพราะเรื่องอย่างนี้มีกี่ประการ เรื่องเกี่ยวกับเงินทอง เรื่องเกี่ยวกับข้าวของ เกี่ยวกับการงานของลูกหลาน เกี่ยวกับอะไรต่างๆในชีวิตของเรา มีมากมายหลายเรื่องหลายประการเหลือเกินที่ทำให้เราไม่สบายใจอยู่บ่อยๆ แต่ว่า คนเราทุกๆไปนั้น จะพูดได้อีกอย่างหนึ่งว่า ไม่รู้จักขีด ไม่รู้จักหลาบ เจ็บแล้วก็ไม่ค่อยจำในเรื่องนั้นไว้ จึงต้อง ประสบกับปัญหาอันนั้นต่อไปอีก ไม่มีเวลาที่จะจบสิ้น ต้องซ้ำแล้วซ้ำอีกอยู่ตลอดเวลา ถ้าเป็นภาพยนตร์แล้วก็ เรียกว่าฉายซ้ำในเรื่องเดียวกันนั้นแหละ...ซ้ำแล้วซ้ำอีกเรื่อยๆไป ไม่รู้จักขีดหลาบในเรื่องอย่างนั้น ยังแสวงหา ดินรนินทางให้เกิดทุกข์ต่อไปอีก อันนี้เป็นเรื่องที่น่ากลัว อยู่ไม่ใช่ নয়

เครื่องบ่งชี้ให้เห็นสภาพที่เป็นจริง

แต่ถ้าหากว่า เราได้ศึกษาธรรมะแล้วก็นำธรรมะ ไปเป็นเครื่องประกอบกับการกระทำในชีวิตประจำวัน

ของเรา เราก็จะรู้จักแก้ไขจิตใจของเราในสิ่งเหล่านั้นได้ เพราะว่าการเรียนรู้ธรรมะนั้นเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เราได้ เข้าใจในเรื่องอะไรได้ตามสภาพที่เป็นจริง คือให้รู้ว่า ธรรมดาของสิ่งนั้นมันเป็นอย่างไร

อะไรในโลกนี้ ล้วนแต่ตกอยู่ในกฎของธรรมดา ทั้งนั้น ธรรมะในทางพระพุทธศาสนาสอนให้เราซาบซึ้ง ในกฎเกณฑ์ของธรรมดา ให้เรารู้สภาพที่แท้จริงของ สิ่งนั้นว่ามันเป็นอย่างไร

เมื่อไม่รู้ความจริงของสิ่งใดก็ยังหลงใหลในสิ่งนั้น

สิ่งใดที่เรายังไม่รู้ความจริง เราก็ยังหลงใหลมัวเมา อยู่ เหมือนกับเขาเอาอะไรมาวางไว้ ณ ที่แห่งหนึ่ง แล้ว เขาเอาอะไรไปคลุมไว้ คนเราก็อยากจะไปดู อยากจะรู้ว่ามันมีอะไรอยู่ในนั้น ถ้ามีช่องมีรูสักนิดสักหน่อย เราก็ต้องไปจ้องมองที่ช่องนั้น เพื่อจะดูว่าข้างในมันมีอะไร แต่เมื่อดูเข้าไปเสร็จแล้วก็ได้พบว่าไม่มีอะไร มันมีแต่ ความว่างความเปล่า เขาเอาผ้ามาคลุมเอาไว้ปิดไว้ เฉยๆ คนเราไม่รู้ความจริงก็อยากจะดู อยากจะมองใน

เรื่องอย่างนั้น แต่พอรู้แล้วก็ร้องว่า อ้อ...ไม่มีอะไร ถึงรู้ว่าไม่มีอะไรแล้วก็ไม่บอกใครอีก อยากให้คนอื่นดูกันด้วยความเขลาต่อไป

นิสัยของคนเรามันเป็นอย่างนี้ จึงไม่ได้เป็นการช่วยกันให้พ้นจากความวุ่นวาย ให้พ้นจากปัญหา คือความทุกข์ความเดือดร้อน แต่ถ้าหากว่าเราได้ประสบอะไร แล้วก็รู้ความจริงในสิ่งนั้นแล้วว่าสิ่งนั้นมันคืออะไร เราก็ไปบอกคนอื่นว่ามันไม่มีอะไรที่น่าดู ไม่มีอะไรที่น่าชม ไม่มีอะไรที่น่าสนใจหรอก มันเป็นอุบายที่เขาโฆษณาชวนเชื่อของสิ่งทั้งหลาย ที่จะทำให้เราหลงใหล ทำให้เรามัวเมาประมาททั้งนั้น ถ้าเราบอกกันในรูปแบบอย่างนี้คนก็จะเข้าใจความจริงในเรื่องนั้นมากขึ้น

ศึกษาให้รู้ความจริงของสิ่งที่เรียกว่าธรรมชาติ

ความจริง...สิ่งที่เรียกว่าธรรมชาติ มันก็เป็นเรื่องโฆษณาชวนเชื่ออยู่ในตัวไม่ใช่น้อย ชวนให้เราหลงไปชวนให้เราสำคัญผิดไปในเรื่องนั้นๆ ด้วยประการต่างๆ เพราะเราไม่ได้พิจารณาสิ่งที่เป็นเนื้อแท้ในคำสอนทาง

พระพุทธศาสนา จึงขอแนะนำให้เราทั้งหลายศึกษาว่า
อะไรมันเป็นอะไร ให้เราดูในรูปอย่างนั้น ให้คิดในเรื่อง
อย่างนั้น ให้พิจารณาในแง่อย่างนั้น เพื่อให้ได้เข้าถึง
ความจริงของสิ่งนั้นๆ ตราบใดที่เรายังมองไม่เห็นถึง
ความจริง...ยังไม่รู้เนื้อแท้ของสิ่งนั้น เราก็ยังหลงผิดกัน
เรื่อยๆไป

บางทีหลงผิดมาตั้งแต่วัยหนุ่มสาวจนกระทั่งวัย
ชรา ก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงความคิดความอ่าน ยังมีความ
หลงใหลมัวเมาอยู่ในเรื่องนั้นๆ มนุษย์เราเป็นเช่นนั้นอยู่
ถมไป เช่น หลงใหลในสิ่งเหลวไหลต่างๆ ในความสนุก
สนาน ในการประพฤติในการปฏิบัติบางอย่าง เมื่ออายุ
มากขึ้นก็ควรจะเปลี่ยนแปลงชีวิตจิตใจ ควรจะฉลาด
มากขึ้น มีปัญญามากขึ้น รู้เท่าทันสิ่งทั้งหลายตามสภาพ
ที่เป็นจริงมากขึ้นๆเรื่อยๆ จึงจะสมกับที่เป็นคนมีอายุ
มาก แต่ว่ามีอายุมากแล้วยังไม่ฉลาดรอบคอบในเรื่อง
อะไรๆต่างๆ ยังไม่รู้ชัด ยังไม่เข้าใจชัดในสิ่งที่อยู่รอบๆ
ตัวเรา นี่เรียกว่า อยู่ด้วยความมมงาย ความโง่เขลา
การอยู่ในรูปอย่างนี้ไม่ใช่วิสัยของพุทธบริษัท

พุทธบริษัทรู้เห็นสิ่งทั้งหลายตามสภาพที่เป็นจริง

พุทธบริษัทเรานั้น ต้องทำตนให้เป็นผู้รู้ ทำตนให้เป็นผู้ตื่นตัว ทำตนให้เป็นผู้มีจิตใจเบิกบานแจ่มใส เพราะได้รู้ได้เห็นสิ่งทั้งหลายตามสภาพที่เป็นจริงตลอดเวลา เมื่อเราได้พิจารณารู้เห็นสิ่งทั้งหลายตามสภาพที่เป็นจริง เราก็เรียกว่า เป็นผู้ก้าวหน้าในธรรมปฏิบัติตามสมควร แก่ฐานะ จึงควรจะได้หมั่นศึกษาพิจารณาในเรื่องนั้น

กฎเกณฑ์ของธรรมชาติ

ในหลักการที่เราจะพิจารณา เราจะพิจารณาตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติที่ตั้งไว้ ความจริงไม่ได้มีใครแต่งตั้งหรงอก กฎเกณฑ์ธรรมชาตินั้นเป็นกฎในตัวของมันเอง มันเป็นอย่างนั้นเอง ไม่มีใครบัญญัติแต่งตั้ง กฎเกณฑ์อันนั้นมันมีอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่เริ่มเกิดมีสิ่งทั้งหลายขึ้นในโลก ก็ได้มีกฎนี้กำกับกันมาเลยทีเดียว เรียกว่าเป็นเนื้อแท้ของเรื่องก็ว่าได้

พระพุทธเจ้าท่านก็บอกเราตรงๆในเรื่องนี้ ดังมีปรากฏอยู่ในธรรมนิยามสูตร พระองค์ตรัสว่า...

“อุปฺปาทา วา ภิกฺขเว ตถาคตานิ อนุปฺปาทา วา
ตถาคตานิ” ดังนี้ เป็นต้น

ซึ่งแปลความว่า...

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย

ตถาคตจะเกิดขึ้นในโลกก็ตาม

ไม่เกิดขึ้นในโลกก็ตาม

สิ่งที่เรียกว่า วัฒนธรรม ธรรมเนียม ธรรมชาติ

มันก็เป็นอยู่อย่างนั้นตลอดเวลา”

ความเป็นอยู่ของสิ่งนั้นก็คือว่า สิ่งทั้งหลายไม่เที่ยง
สิ่งทั้งหลายมีความเป็นทุกข์อยู่ในตัวมันเอง สิ่งทั้งหลาย
เป็นอนัตตา ไม่มีอะไรที่เรียกว่าเป็นเนื้อแท้คงทนถาวร
อยู่ในสภาพนั้นตลอดไป อันนี้เป็นระเบียบ เป็นกฎของ
ธรรมชาติที่ไม่มีใครบัญญัติแต่งตั้ง เรื่องอื่นๆนั้นมันมี
การบัญญัติแต่งตั้งขึ้นให้คนทั้งหลายได้รู้ได้เข้าใจ เพื่อ
ให้เหมาะสมแก่สังคมนั้นๆ ในชุมชนนั้นๆ เมื่อชุมชนนั้น
กระทำผิดในเรื่องใด คนที่ฉลาดในปัญหาเกี่ยวกับการ
เป็นอยู่ของมนุษย์ ก็ได้ตั้งระเบียบตั้งกฎขึ้นไว้ว่าควร
จะปฏิบัติอย่างนั้น

ศีลธรรมทำให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

เมื่อคนได้ประพฤติปฏิบัติในรูปอย่างนั้นแล้ว เรา
ก็อยู่กันด้วยความสุขความสงบ ไม่มีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่
ในสังคมนั้นๆ หลักเหล่านั้นเรียกว่าขั้นศีลธรรม เป็นข้อ
ปฏิบัติเบื้องต้น เช่นให้เราถือหลักว่า ไม่เบียดเบียนกันใน
ทางทรัพย์สิน ในทางกาม ในการพูดใส่ร้ายป้ายสีกัน หรือ
ไม่เบียดเบียนตัวเองด้วยการทำลายสติปัญญาให้หมด
สิ้นไป อันนี้ก็ได้อธิบายว่าเป็นผู้อยู่ในขั้นศีลธรรม อันคนเรา
ถ้าอยู่ในขั้นศีลธรรมแล้ว การอยู่ในสังคมก็ไม่มีปัญหา
ไม่มีความทุกข์ความเดือดร้อนมากจนเกินไป

การรู้สภาพที่เป็นจริงจักแก้ปัญหาเฉพาะตนได้

แต่คนเรามันมีเรื่องเฉพาะตัว มีปัญหาเฉพาะ
หน้าที่เกิดขึ้นในจิตใจของเราในบางโอกาส แม้เราจะ
ปฏิบัติในรูปอย่างนั้นแล้วก็ยังมีความทุกข์ใจ ยังมีความ
เดือดร้อนใจ อันเกิดจากปัญหาเฉพาะตัว ซึ่งเป็นปัญหา
ภายใน เป็นความทุกข์ที่เกิดขึ้นในใจ ไม่เกี่ยวข้องกับ
บุคคลอื่น

ถ้าเราจะแก้ปัญหานี้ได้ ก็ต้องแก้ด้วยหลักธรรมะ คือเอาหลักนั้นมาปลอบโยนจิตใจ มาพิจารณาให้เห็นว่า ชีวิตของเรามีสภาพเป็นอย่างไร คือมีการเปลี่ยนแปลง อย่างนี้ มีความทุกข์อยู่ในรูปอย่างนี้ หลักสามประการนี้ ถ้าเรานำมาใช้เป็นแนวทางพิจารณาไว้บ่อยๆ เราก็จะ มองเห็นอะไรชัดเจขึ้น แจ่มแจ้งขึ้น เราก็จะไม่เกิดความ วุ่นวายในจิตใจมากเกินไป เพราะเราเข้าใจชัดในรูปของ ปัญหานั้นๆ

เมื่อรู้ว่าทุกสิ่งไม่เที่ยง...ก็ไม่ทุกข์ไม่เดือดร้อน

ตัวอย่างเช่น ความไม่เที่ยง ถ้ามันตรวจสอบและ พิจารณาแล้วจะช่วยให้เราคลายจากความทุกข์ความ เดือดร้อน คนเราที่มีความทุกข์ความเดือดร้อนนั้นเพราะ คิดว่า สิ่งนั้นคงทนถาวร มันอยู่อย่างใดก็จะอยู่ในรูป อย่างนั้น เช่นในเรื่องร่างกายของเรานี้ ใครๆก็ไม่อยากให้ มันแก่เหี่ยวกรก ไม่มีใครอยากให้เกิดการเจ็บไข้ ไม่มีใคร ต้องการให้ร่างกายของเราแตกสลาย อันนี้เป็นความ ปราบปรามของมนุษย์ทั่วไป

ถ้าใครเขาประสาทพรให้แก่เราว่า ขอให้อายุมัน
ขวัญยืนเถอะ อย่าเจ็บไข้...เราก็ตอบ ถึงแม้ว่าคำพูดนั้น
ฟังดูดี แต่มันจะมีอิทธิพลไปเปลี่ยนกฎธรรมชาติก็หาไม่
แต่เราก็ตบใจ สบายใจชั่วขณะหนึ่ง หลอกตัวเองไป
ได้นิดหนึ่งว่าเราจะมีอายุมันขวัญยืนตามที่เขาบอกให้
อันนี้ก็เป็นตัวอย่างของความสบายใจที่เกิดขึ้นเพราะ
ความไม่เข้าใจในสภาพที่เป็นจริง

ความจริงนั้นมันไม่เปลี่ยน...มันยังคงอยู่ในสภาพ
เช่นนั้น กฎของความเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างนั้น เราจะไป
บอกว่าให้อายุยืน ให้อย่างนั้นอย่างนี้...ความจริงแล้วมัน
เป็นไปไม่ได้ แต่ว่าในสังคมของมนุษย์นิยมกันอย่างนั้น
ขึ้นชมนิดกันในเรื่องอย่างนั้น...เป็นเรื่องสมมติ เอาเถอะ
ให้เขาว่ากันไปตามเรื่อง แต่เรื่องเนื้อแท้ในจิตใจของเรา
นั้นต้องว่ากันอีกเรื่องหนึ่ง เราจะต้องคอยบอกตัวของเรา
เองไว้ว่า มันไม่เที่ยง ไม่มีอะไรถาวร เช่นเรื่องของดินฟ้า
อากาศภายนอกก็พอที่จะเห็นได้ ตอนเช้าก็ดูปลอดโปร่ง
แจ่มใสดี ประเดี๋ยวก็ตั่งเค้าเมฆครึ้มขึ้นมาแล้ว แล้วฝน
ก็ตกลงมาอีก

ในต่างประเทศ เช่นประเทศอังกฤษ เขากล่าวกันว่าอากาศมันเปลี่ยนแปลงที่สุด ประเดี๋ยวแดดออกจ้า คนแก่ออกไปนอนอาบแดด...ประเดี๋ยวฝนก็เทลงมา ประเดี๋ยวหมอกมา ต้องวิ่งหนีเข้าไปที่มีหลังคา กันต่อไป เรื่องมันไม่เที่ยงอยู่ตลอดเวลา เป็นอยู่อย่างนั้น...แสดงอยู่ในตัวแล้ว แต่ว่าคนเราไม่เอาสิ่งที่เป็นธรรมชาติมาเป็นบทเรียน เป็นเครื่องเตือนจิตสะกิดใจ มักจะมองเฉยๆ บางทีก็ไปว่ามันเสียด้วยซ้ำไป ว่าตกไม่เป็นเวลา ไม่รู้กาลไม่รู้เวลา ไม่เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ เราจะสนุกกัน กลางแจ้งก็มาตกได้ วันอื่นไม่ตก...ไปว่าเขาอีก

ผู้มีปัญญาเป็นผู้รู้จักมองสรรพสิ่งตามที่เป็นจริง

ถ้าว่าธรรมชาติได้ตอบได้ มันก็คงจะตอกกลับเอาแหละ เพราะฉะนั้นเราจึงต้องหมั่นพิจารณาไว้ว่า สิ่งที่อยู่รอบๆตัวเราไม่มีอะไรคงตัว บ้านเรือนที่เราสร้างใหม่...สีสวองดงาม อยู่ไปๆมันก็เปื้อนเลอะแล้วสกปรกขึ้นมา ขำรุดทุดโทรมแล้ว...ประเดี๋ยวหลังคารั่ว...ประเดี๋ยวฝา ขำรุด ประเดี๋ยวตรงนั้นเสียหายไป ถ้าเราเห็นแล้วเป็น

ทุกข์ก็แสดงว่าเราไม่ใช้ปัญญา แต่ถ้าเราเห็นแล้วเราก็บอกตัวเองว่า นี่ความจริงมันปรากฏออกมาแล้ว สิ่งทั้งหลายมันก็ต้องเป็นอย่างนี้แหละ แล้วเราก็จะไม่ต้องเดือดเนื้อร้อนใจ

สรรพสิ่งกำลังตะโกนบอกเสมอว่า...มันไม่เที่ยง

ส่วนการซ่อมตักแต่นั้น ก็ทำไปตามหน้าที่ เมื่อเห็นอะไรชำรุดก็แต่ง แต่อย่าไม่ต้องแต่งด้วยความเป็นทุกข์ใจ ไม่ต้องไปบ่นไม่ต้องไปว่ากับใครๆ หรือกับอะไรๆ ให้วุ่นวายใจ บางทีเราทำไปปากก็บ่นไปตลอดเวลา นี่เรียกว่ามีความทุกข์ในทางใจ ใจไม่สงบจึงได้พูดออกมาเช่นนั้น ไม่มีสติกำกับใจ ไม่มีปัญญาเป็นเครื่องรักษาใจ จึงได้แสดงความรู้สึกออกมาในรูปเช่นนั้น อันเป็นเรื่องของความไม่ฉลาดโดยแท้

แต่ถ้าหากเราใช้ปัญญาพิจารณาอย่างรอบคอบจริงๆ แล้ว เราก็จะรู้สึกว่ามีอะไรนาटकอกตกใจในเรื่องนั้นๆ เพราะสิ่งเหล่านั้นมันบอกเรา มันเตือนเราทั้งนั้น หลังคารั่วก็บอกว่ามันไม่เที่ยง ฝาแตกพังไปก็บอกเราให้

รู้ว่ามันไม่เที่ยง พื้นหลุดแตกไปก็บอกว่ามันไม่เที่ยง อะไร
ทั้งหลายมันตะโกนบอกอยู่ทั้งนั้นว่าไม่เที่ยง...ไม่เที่ยง

ปกปิดคนอื่นได้...ปกปิดตัวเองไม่ได้

ทีนี้เราไม่มีหูสำหรับฟัง ไม่มีใจสำหรับคิดในเรื่อง
อย่างนั้น เราจะดูธรรมชาติให้มันเที่ยง ให้มันถาวร ให้
เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ยิ่งสมัยนี้ด้วยแล้วบางทีมันก็มีสิ่ง
ประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อทำสิ่งที่เปลี่ยนแปลง
ไม่ให้เปลี่ยนแปลง แต่มันจะเปลี่ยนไปได้หรือ?...ให้
เราพิจารณาความจริง สมมติว่าผมของเราหงอกแล้ว...
แต่เราไม่อยากจะปรากฏแก่บุคคลอื่น อยากจะหลอก
คนอื่นต่อไป เราก็ไปซื้อน้ำยาย้อมผมมา เอามาย้อมให้
มันดำ แต่ความรู้สึกที่แท้จริงในใจนั้นมันยอมรับไหมว่า
ผมของเราดำ...มันไม่ยอมรับหรอก มันยังบอกว่ามัน
ขาวอยู่ข้างใน แต่มันดำข้างนอก แล้วเวลาหมดน้ำยา
มันก็ขาวต่อไป

อันนี้ถึงแม้ว่าจะมีอะไรมาปกปิดอย่างไรก็ตาม
ความจริงก็ปกปิดไม่ได้ เพราะสิ่งทั้งหลายก็ย่อมจะเป็น

อยู่ในรูปอย่างนั้น เราจึงควรจะได้พิจารณาไปตามเรื่อง ไม่จำเป็นต้องไปปกปิดอะไรมัน ผมงอก..ก็ปล่อยให้มัน หงอกไปตามเรื่อง เราก็จะได้พิจารณาบ่อยๆ เวลายก กระจกส่องที่ไรก็ได้ดูว่า เออ...ผมเรามันหงอกแล้ว ฟันของเราหลุดแล้ว ผิวหนังของเราเปลี่ยนสภาพไปแล้ว ร่างกายของเราชำรุดทรุดโทรม เปลี่ยนแปลงไปตามเรื่องของธรรมชาติ มันเป็นเรื่องกฎธรรมดา...เราก็ไม่เสียใจ เราไม่มีอะไรในเรื่อนั้น เพราะเรารู้สภาพความจริงว่า มันเป็นอย่างนั้น

เมื่อยอมรับความจริงได้...ความทุกข์ก็ลดลง

ในเรื่องอื่นอีกเหมือนกัน เช่นเรื่องเงินทองข้าวของ เราทำมาหาได้...ได้มาเราเก็บไว้ใช้สอยตามหน้าที่ หรือ บางทีเก็บไว้ แล้วมันก็หายไป บางทีขโมยมาจี้มาปล้น เอาของๆเราไป เราก็ต้องมีความเสียใจ มีความทุกข์ มีความเดือดร้อน เพราะต้องสูญเสียสิ่งนั้นไป ถ้าเราเอา กฎธรรมดา ความไม่เที่ยง เข้ามาปดอบโยน เราก็ทุกข์ น้อยลง

สมมติว่าเงินของเรามีอยู่แล้ว ขโมยมันมาจ้ะเอา
ของเราไป ถ้าเราคิดถึงความไม่เที่ยง เราก็พูดกับตัวเอง
ว่า...เออ! มันจริงแท้เรื่องไม่เที่ยง เมื่อวานนี้เงินนี้ยังอยู่
กับเรา วันนี้มันไปอยู่กับคนอื่นแล้ว คนนั้นเอาไปมันก็
ไม่ได้อยู่กับคนนั้นตลอดไปหรอก ประเดี๋ยวมันก็จะแผ่น
ออกจากคนนั้นต่อไป ไม่มีอะไรอยู่กับตัวเรานานเพราะ
มันไม่เที่ยงแท้ถาวร บอกตัวเราอย่างนั้นเราก็สบายใจ

ปัญหาอันหนึ่งคือโรคภัยไข้เจ็บ มักจะทำให้คนมี
ความทุกข์ความเดือดร้อนบ่อยๆ ปวดหัวมัวตา เจ็บท้อง
เจ็บหลัง เป็นโรคเบาหวาน เป็นโรคความดันโลหิตสูง
เป็นอะไรต่างๆ บางคนไม่ใช่สองเดือนสามเดือน เป็น
สามปีสี่ปีไม่รู้จักหายสักที มันเป็นโรคที่เรียกว่าอยู่กัน
นานๆ อยู่กันประจำ เราก็ควรจะคิดไปในแง่ปัจจุัจ คือ
ให้เห็นว่าร่างกายของเรานี้มันไม่เที่ยง มันอ่อนแอ มัน
เปราะ มันหัก มันแตกง่าย

เขาจึงเปรียบกันว่าร่างกายเหมือนกับต้นกล้วย
ต้นกล้วยมันไม่มีแก่น แม้จะมีแก่นพุ่งขึ้นมาแล้วออกลูก
ถ้าไม่มีแก่นลูกออกไม่ได้ ต้นมันพังยับไปเลย ธรรมชาติ

ก็สร้างแก่นให้มันหน่อยหนึ่ง แต่ว่าแก่นนั้นไม่ถาวรอะไร
หักง่าย แตกง่าย พอลูกออกแล้วมันก็ทรงลำต้นอยู่ไม่ได้
ร่างกายของมนุษย์ก็เปรียบอย่างนั้น เปรียบเหมือนกับ
ต้นกล้วยซึ่งไม่มีแก่น ไม่มีอะไรมันคง โรคบางโรครักษา
มันไม่หาย โรคบางโรคไม่รักษามันก็หาย โรคบางโรค...
รักษาหรือไม่รักษามันก็อย่างนั้นแหละ มันหายก็ได้ มัน
ไม่หายก็ได้ มันก็สุดแล้วแต่เรื่อง

โรคบางอย่างในสมัยนี้ที่เราู้กันอยู่เช่นโรคมะเร็ง
ถ้าจับเข้าบุคคลใดแล้วแปลว่ายีนคำขาด มัจจุราชท่าน
มายีนคำขาดกับเราแล้ว เราอย่าไปตกใจ อย่าไปเสียอก
เสียใจ นึกว่ามันเป็นเรื่องธรรมดา ร่างกายของเราบังคับ
ไม่ได้ มันเกิดตามเรื่องของมัน เราก็ไม่ต้องตกใจ ไม่ต้อง
เสียตายอาลัยอะไร เพราะคนเราเกิดมาแล้วมันก็ต้อง
ตายทั้งนั้น ตายเร็ว...ตายช้า

ความเจ็บไข้มาเตือนให้ไม่ประมาท

ทีนี้เมื่อเรารู้ว่าเราเป็นโรคอย่างนั้นแล้ว เราก็ควร
จะดีใจ ดีใจว่าวันตายมันใกล้เต็มทีแล้ว เราจะได้รีบเร่ง

ทำความดีเสีย ชีวิตมันน้อย...มันสั้น จะรีบรักษาศีล รีบ
ฟังธรรม เจริญภาวนา หรือกิจอันใดที่เราจะพึงกระทำแก่
ครอบครัว แก่ชาติ แก่ประเทศ เราก็จะได้รีบทำกิจนั้นๆ
เพราะโรคมันมาเตือนอยู่แล้ว

ผู้ไม่ประมาทเป็นผู้เจริญในทางธรรม

พระท่านตรัสว่า บุคคลใดเมื่อเทวทูตมาเตือนแล้ว
ยังไม่รู้สึกตัว...ผู้นั้นเป็นผู้ประมาท ชีวิตจะไม่รุ่งเรืองใน
ทางธรรม

เทวทูตที่มาเตือนก็คือความแก่มาเตือนเรา ความ
เจ็บไข้มาเตือน เราไปเห็นคนอื่นเขาตายก็เป็นเหมือน
ธรรมทูตมาเตือน เห็นนักโทษที่ถูกจำขังก็เป็นธรรมทูต
มาเตือนเรา เห็นเด็กน้อยๆก็เป็นธรรมทูตเขามาเตือนเรา
ถ้าเราไม่พิจารณา ไม่ศึกษาในเรื่องอย่างนั้น ดูแล้วเรา
ก็ผ่านพ้นไป ไม่สนใจเอามาคิดมานึกมาตรอง ไปเผาศพ
ที่ไรแล้วก็กลับมา...เท่านั้นแหละ ได้หนังสือมาเล่มหนึ่ง
เราไม่ได้อะไรที่มากไปกว่านั้น เพราะเราไม่ได้พิจารณา
ไม่ได้เตือนตัวเอง

อันนี้ท่านเรียกว่า เทวทูตมาเตือนแล้ว แต่เราไม่รับ
คำเตือนของเทวทูต ก็จะถูกลงโทษแน่ทีเดียว...ลำบาก
ลงโทษก็คือความลำบาก ความทุกข์ระทมตรมตรมใจ
เพราะไม่รู้กฎเกณฑ์ของธรรมชาติ อันถูกธรรมชาติเตือน
แล้วก็ไม่รับฟัง ก็อยู่ในสภาพที่น่ากลัวอยู่ตลอดเวลา

เพราะฉะนั้น เมื่อเรารู้ว่าเรามีโรคอะไร ถ้าโรคนั้น
เรียกว่าเป็นโรคที่มีอันตรายต่อชีวิต เช่นว่าเป็นโรคมะเร็ง
อย่างนี้ เราก็ไม่ต้องกลัว แต่ควรจะบอกลูกบอกหลานให้
ได้รู้ ลูกหลานจะได้รู้ตัวว่า เออ! สิ่งที่เรารัก เราพอใจ
กำลังจะจากเราไปแล้ว เราจะต้องรีบสร้างตัวสร้างตน
รีบเรียนหนังสือให้มันสำเร็จเสียไวๆ สมมติว่าลูกหลาน
เราเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย ก็บอกว่า “หมอเขาบอกแม่
ว่าเป็นโรคมะเร็งแล้วนะ หนูต้องรีบเรียนหน่อย อย่ามัว
ไปช่วยชาวนาชาวไร่อยู่เลย ช่วยตัวเองก่อนเถอะ ให้มัน
สำเร็จวิชาก่อน” เด็กเราบางทีก็อย่างนั้น มันอยากจะไป
ช่วยคนอื่นก่อน ลืมช่วยตัวเอง อันนี้มันก็ทำให้เขาเสีย
ผลประโยชน์ไปเหมือนกัน เรามันต้องช่วยตัวเราก่อน
แล้วจึงไปช่วยคนอื่น

ใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

เราคนหนุ่มทั้งหลายก็เหมือนกัน สมัยนี้เขาเรียกว่าสมัยตื่นตัว...ช่วยเหลือคนอื่น ก็ดีเหมือนกันแหละในการไปช่วยเหลือเขา แต่ว่าเราต้องคิดช่วยตัวเองก่อน เช่นเราเป็นนักศึกษา...โรงเรียนเปิดแล้ว ถ้าเรามัวแต่ไปช่วยชานาชาวไร้อยู่ ก็เสียเวลาการศึกษาเล่าเรียน ไม่ใช่เขาบอกว่า เธอไปช่วยชานา...ฉันให้เธอหาร้อยคะแนน ยกผ่านชั้นไปเลย เขาก็ไม่ให้แก่ ไม่มีสถาบันไหนเขาให้ ต้องได้ด้วยการเรียนการศึกษา แต่ถึงเวลาโรงเรียนปิดภาค เราไม่ได้เล่าเรียนเราออกไปดูเยี่ยมพี่เยี่ยมน้องชาวบ้านทั้งหลาย ไปแนะแนวทางชีวิตให้แก่เขา อย่าไปยุ่งให้เขายุ่ง แต่ว่าไปแนะให้เขาทำมาหากิน ให้อยู่กันฉันท์พี่น้อง สิ่งที่เขาไม่รู้เราไปบอกให้เขารู้ อะไรที่เขารู้แล้วก็ไม่ต้องไปบอกก็ได้ เราไปช่วยแนะช่วยเหลือ

อย่างนี้ก็เรียกว่า รู้จักกาลเทศะ รู้จักใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์ ประโยชน์ของตนก็ไม่เสีย ประโยชน์ผู้อื่นก็ไม่เสีย อย่างนี้ใช้ได้ เพราะฉะนั้นท่านจึงให้รู้ว่าประโยชน์ตนต้องทำก่อน แล้วทำประโยชน์คนอื่นต่อไป

คนเราที่อยู่ในโลกก็เหมือนกัน ประโยชน์ตนก็คือ
แสวงหาปัญญา แสวงหาความรู้ แสวงหาความฉลาด ที่
เราแสวงหานั่นก็ไม่ใช่เพื่อตัวเรา เราตั้งเข็มไว้ในใจว่าเรา
ศึกษา เราค้นคว้า ทำให้เกิดปัญญา ครั้นมีปัญญาแล้ว
จะได้เอาปัญญานั้นไปส่องโลกให้สว่าง ช่วยเหลือเพื่อน
มนุษย์ต่อไป ช่วยทีหลังเมื่อเราสำเร็จกิจของเราแล้ว จึง
จะเรียกว่าเป็นผู้ฉลาด รู้ประโยชน์ตน ประโยชน์ผู้อื่น

ลูกๆที่อยู่ในวัยศึกษา ถ้าพ่อแม่บอกในรูปอย่างนั้น
เขาก็จะเร่งเรียน เพราะว่าถ้าไม่มีพ่อแม่แล้วจะไปเรียน
กับอะไร เงินไม่มีมันก็ลำบาก ทีนี้คุณพ่อคุณแม่ยังอยู่
เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เราจะมัวไปนอนหลับได้ร่มโพธิ์ร่มไทร
มันก็ได้ เราต้องตื่นตัว...ต้องเรียน ต้องเขียน ต้องอ่าน
ให้สำเร็จไวๆ ให้สอบไล่ผ่านพ้นไป งานข้างหน้านั้นมันเยอะ
งานของประเทศชาติไม่ใช่มันจะเสร็จวันนี้พรุ่งนี้ มันเป็น
งานที่ต้องทำกันทุกชั่วอายุคนที่มาอยู่บนพื้นแผ่นดินนี้
แล้วเราจะไปปรบร้อนอะไรในเรื่องนั้น เมื่อใดมันถึงวาระ
ของเราเข้า เราก็ทำให้เต็มที่ ด้วยการเห็นประโยชน์ของ
ส่วนรวม อันนี้จึงจะว่าเป็นผู้ฉลาดในเรื่องนั้นๆ

เพราะฉะนั้น คนใดที่ป่วยด้วยโรคหนักๆ อย่าไปตกใจ เช่นเป็นเบาหวาน...เราก็อย่าไปตกใจกลัวว่าจะรักษาไม่หาย ก็มันไม่หายนี่...มันบอกอยู่แล้ว...เป็นโรคเบาหวานหมอเขาบอกว่ารักษาไม่หาย เพียงพอประทังไปได้เท่านั้น ให้มันพอทุเลาไม่มึนหัวเกินไป พอจะกินข้าวได้ พอจะนอนหลับ พอจะได้ทำงานทำการอะไรได้ต่อไป...ก็เป็นเครื่องเตือนใจอย่างดี

รับแรงทำความก้าวหน้าทั้งทางโลกและทางธรรม

คนเป็นโรคอย่างนี้อย่าคิดว่าตัวเป็นคนโชคร้าย แต่ให้นึกว่า เออ! มันก็ดีเหมือนกัน มันเตือนใจเรา เราจะได้ไม่ประมาท ให้เกิดความสำนึกว่ามัจจุราชมันอยู่แค่เอื้อมว่าอย่างนั้นเถอะ มัจจุราชมันอยู่แค่เอื้อม ความจริงมันอยู่ใกล้กว่าแค่เอื้อมด้วยซ้ำ อยู่ที่ปลายจมูก...

โบราณเขากันเอาไว้อย่างนั้น ความตายมันอยู่ที่ใกล้จมูก เมื่อเรารู้สึกตัวอย่างนี้ เข้าใจในเรื่องอย่างนี้ เราก็รีบเร่งกระทำความที่ควรทำ ทั้งทางด้านโลกและทางด้านธรรม

ด้านโลก ก็คือ ด้านครอบครัว ด้านการงาน อัน
เราจะพึงปฏิบัติตามหน้าที่ ให้พอดีพองาม ให้สำเร็จสม
ความมุ่งหมาย

สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบ ไม่มี

ส่วนด้านธรรมะคือเตรียมตัวเตรียมใจของเราเอง
ว่าเรามีชีวิตเป็นไม้ใกล้ฝั่งแล้ว เรายังไม่ได้ชิมรสแห่ง
ความสุขอันเกิดขึ้นจากการปฏิบัติธรรมะ เรายัง ไม่ได้พบ
รสแห่งความสุขที่พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า นตฺถิ สนฺติปรํ
สุขํ...ความสุขอื่นยิ่งไปกว่าความสงบ ไม่มี เรายังไม่ได้
ชิมความสุขชนิดนี้ เราเป็นโรคอย่างนี้มันจะตายเมื่อใด
ก็ได้ เพราะฉะนั้นจงเร่งชวนขวายมีความเพียร มีความ
ตั้งใจเร่งก้าวไปข้างหน้าในทางที่จะให้เราได้ชิมรสของ
ความสุขอันเกิดขึ้นจากความสงบของใจอย่างแท้จริง
เราก็จะได้ประโยชน์จากโรคภัยไข้เจ็บนั้นด้วยอาการ
อย่างนี้จึงไม่ใช่เป็นเรื่องเสียหาย

คนเรามีชีวิตอยู่ในโลกอย่าคิดว่าเราเป็นคนที่มี
โชคร้าย มันไม่ใช่โชคร้ายอะไรหรอก มันเป็นเรื่องของ

ธรรมชาติ คือความเปลี่ยนแปลงเท่านั้น อะไรที่เกิดขึ้น
ในวิถีชีวิต...ไม่ใช่เรื่องโชคร้าย มันเป็นเรื่องของธรรมชาติ
เป็นเรื่องที่จะมีจะเกิดขึ้นแก่ใครเมื่อใดก็ได้ สุดแล้วแต่
จังหวะการหมุนรอบของชีวิตเมื่อไปถึงจุดนั้นเข้า ก็เกิด
สิ่งนั้นเกิดสิ่งนี้ แล้วไม่ใช่เกิดแต่เราคนเดียว ใครๆในโลก
ก็ย่อมพบสิ่งเหล่านี้ทั้งนั้นแหละ มีกันทั่วถ้วนหน้า

ในโลกนี้ไม่มีอะไรเที่ยงแท้ถาวร

ธรรมชาตินี้ยุติธรรม ไม่ลำเอียงเลย ไม่เข้าใคร
ออกใคร เราจึงไม่ควรจะเสียใจ น้อยใจ ในเรื่องที่เราเป็น
เราอยู่ แต่ว่าบางทีเราคิดให้มันน้อยใจ ไปมองคนอื่นแล้ว
แหม!...คนอื่นไม่เหมือนเรา เขาสบาย เขาเป็นอย่างนั้น
อย่างนี้ อย่าไปคิดอย่างนั้น ถ้าคิดอย่างนั้นมันเป็นทุกข์
แต่ควรนึกว่าเขายังไม่ถึงจุดนั้น เรายันถึงจุดนี้แล้ว แล้ว
ไม่เท่าใดก็ต้องผ่านจุดนี้ไปอีก เพราะอะไรที่เกิดขึ้นแล้ว
ไม่ว่าจะเป็นสุขหรือทุกข์ เป็นความสบายใจ เป็นความ
ชื่นใจในชีวิต มีอะไรตั้งอยู่นานบ้าง ท่านสบายใจนี้มัน
ถาวรไหม? ท่านมีความสุขใจ...มันถาวรอยู่ไหม? มัน

ไม่มีอะไรที่ตั่งมั่น ประเดี้ยวมันก็เปลี่ยนไปแล้ว ประเดี้ยว
ฝนตก ประเดี้ยวแดดออก ประเดี้ยวมี ประเดี้ยวได้
ประเดี้ยวไม่มี ประเดี้ยวเสีย ตอนเช้าหัวเราะ ตอนเย็น
นั่งระทมตรมตรอมใจ วันนี้ขายดี พรุ่งนี้ขายไม่ดี...มันดี
ทุกวันเมื่อไหร่?

ท่านทั้งหลายที่ยู่อยู่ในธุรกิจการอะไรต่างๆ มอง
เห็นไหมว่าอะไรมันเที่ยงบ้าง เช่นเราไปซื้อที่ดินไว้คิดว่า
ต่อไปขายแล้วจะรวยกันใหญ่ เกิดขายไม่ออกขึ้นมา เงิน
มันฝืดฟรีดๆพรวดๆ เหมือนเข็นเรือบนที่แห้ง ที่ดินขาย
ไม่ออก เงินที่ไปกู้เขามาก็ต้องเสียดอกเบี้ย ก็ต้องทนไป
ตามเรื่อง ทนไปจนสิ้นวาระของมัน เดี้ยวมันก็ต้องเปลี่ยน
ไปอีก ไม่มีอะไรมันคงหรือโลกนี้ มันเป็นอย่างนี้ทั้งนั้น

มีจิตมัน...ยืมได้เมื่อภัยมา

เราเอาหลักเหล่านี้มาเป็นเครื่องพิจารณา เตือนจิต
สะกิดใจ นึกคิดในแง่ความจริงไว้ เราก็จะรู้สึกว่าเขาใจ
ยืมได้เมื่อภัยมา เมื่อมีอะไรเกิดขึ้นเราก็ยืมได้ เหมือนคำ
กลอนที่เขาเขียนไว้ว่า...

เป็นการง่าย ยึดได้ ไม่ต้องฝืน
เมื่อชีพขึ้น เหมือนบรรเลง เพลงสวรรค์
แต่คนที่ ควรชม นิยมกัน
มีจิตมัน ยึดได้ เมื่อภัยมา

คนใดมีภัยอันตราย...จิตยังสดชื่น ยังแจ่มใส ยัง
ไม่มีอะไรเป็นทุกข์ นั้นแหละคนเก่ง ที่ไม่เป็นทุกข์ด้วย
เรื่องนั้นเพราะอะไร ก็เพราะเรารู้ระเบียบของธรรมชาติ
เรารู้ความจริงของสิ่งทั้งหลายตามสภาพที่มันเป็นจริงอยู่
เราจึงไม่มีความทุกข์เดือดร้อนใจ แต่เรายึดรับสิ่งนั้น
พอมันเกิดขึ้น...เราก็บอกตัวเองว่า นี่คือความจริงที่ไม่มี
ใครหนีพ้น เราอยู่ในกระแสของโลกก็ต้องถูกกระแสมัน
พัดเอบบ้างเป็นธรรมดา

ความเป็นผู้อยู่ดีในที่ทุกสถาน

ที่นี่เราจะทำใจอย่างไร อย่าหวั่นไหวโยกโคลงไป
กับสิ่งเหล่านั้น ทำใจให้มันไว้ด้วยสติปัญญา การอยู่
อย่างนี้ก็สบาย ยิ่งเหตุการณ์ของโลกสมัยต่อไปนี้แล้ว
โยมต้องเตรียมตัวไว้เถอะ ไม่มีอะไรถาวร เราไม่รู้ว่

อะไรจะเกิดขึ้นในตอนเที่ยงของวันนี้ ในตอนกลางคืนนี้
หรือในวันพรุ่งนี้

ถ้าเกิดอะไรขึ้น เราควรจะพูดกับตัวเองว่า เหมือน
กับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า สิ่งทั้งหลายไม่เที่ยง เกิดขึ้นแล้ว
เราจะหลบหนีไปไหน เราใช้อาวุธคือธรรมะนี้มาเป็น
เครื่องต่อสู้กับเหตุการณ์นั้น เราก็จะไม่หวั่นไหวโยกโคลง
ไปกับเหตุการณ์นั้นๆเป็นอันขาด จิตใจเราคงที่อยู่ด้วย
สติปัญญา มองสิ่งทั้งหลายให้รู้ชัดเห็นชัดตามสภาพที่
เป็นจริงอยู่เสมอ เราก็มีแต่ความสงบสบายใจ

อันนี้เป็นเรื่องที่ญาติโยมควรจะเอาไปคิดทุกวัน
ทุกเวลา เพื่อจะได้ศึกษาปัญหาชีวิตให้เข้าใจชัดตาม
สภาพที่ถูกต้อง สมที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ท่านทั้งหลาย
จงรู้ชัดเห็นชัดในสิ่งนั้นๆตามสภาพที่เป็นจริง ก็จะช่วย
ให้เราอยู่ในโลกได้อย่างหน้าชื่นตาบาน เพราะมองเห็น
สิ่งทั้งหลายตามสภาพอย่างนี้

ได้กล่าวมาในวันนี้ ก็เห็นว่าพอสมควรแก่เวลาแล้ว
อาตมาขอยุติไว้แต่เพียงนี้

ปาฐกถาแสดง ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ปากเกร็ด นนทบุรี

• ค่ำ ข อ ง ค น •

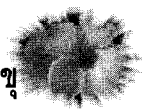
อ ม ต ว า จ า ป ัญ ญ า นั น ท ภิก ขุ

ในชีวิตประจำวันของเราแต่ละคน
ต้องมี...ธรรมะ...เป็นผู้นำชีวิต
เป็นดวงประทีปส่องแสงสว่าง
เพื่อให้เห็นอะไรถูกต้องตามสภาพที่เป็นจริง
ความทุกข์...ความเดือดร้อน
อันจะเกิดขึ้นเพราะการกระทำผิดพลาด
ก็จะ...ลดน้อยลงไป
ชีวิตจะมีคุณ มีค่า เป็นไปเพื่อการสร้างสรรค์
ความมีค่าของชีวิต
อยู่ที่...การกระทำตนให้มีราคา
การกระทำตนให้มีราคาก็คือ...
การปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันนั่นเอง
การปฏิบัติงาน...ทำให้ชีวิตของเรามีค่า
การไม่ทำงาน...ทำให้ชีวิตของเราไร้ค่า
เราอย่าอยู่อย่างคนไร้ค่า
แต่เราจะต้องอยู่อย่าง . . .ค น มี ค่ำ . . .

• ชีวิตกับธรรม •

อมตวาจาปัญญาันทิกขุ

ชีวิตของคนเรานั้น...

ถ้าอยู่โดยไม่มีหลักธรรมก็จะได้เรื่อง

ทำไมจึงไม่ได้เรื่อง?

เพราะจะกลายเป็นคนประมาทไหลไปตามอารมณ์

ไหลไปตามอำนาจสิ่งแวดล้อม

อะไรมากระทบก็ไหลไปกับสิ่งนั้น

ไม่มีเครื่องห้าม ไม่มีเครื่องกั้น...

จิตใจก็ไหลไปตามอารมณ์เรื่อยไป

เหมือนกับปลาที่ไหลไปตามน้ำ...มันก็เป็นปลาตาย

แต่ปลาเป็นนั้นต้องว่ายทวนน้ำอยู่ตลอดเวลา

การมีชีวิตเพียงสักแต่ว่ามีลมหายใจเข้าออก

...ไม่มีความหมายอะไร ไม่มีค่าอะไร

การมีชีวิตอยู่ต้องมีสิ่งสำหรับประคองชีวิต

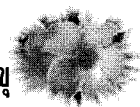
ให้ชีวิตเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

เราจึงจำเป็นต้อง...มีธรรมะ...มีศาสนา...

เพื่อเป็นหลักรักษาคิดใจของเราเอาไว้

• ชีวิต ประ เส ริ ฐ •

อ ม ต ว า จ า ปั ญ ญ า นั น ท ภ ิก ขู

ชีวิตของคนเราทั้งหลายนั้น

... เป็น สิ่ง มี ค่ า มี ร า ค า ...

แต่ความมีค่ามันขึ้นอยู่กับการทำงาน

ถ้าเราไม่ได้ทำงาน

...ชีวิตมันก็ไม่มีค่ามีราคาอะไร

การวัดความเป็นผู้มีค่าของคนนั้น...ต้องวัดกันที่งาน

ชี วิ ต ที่ ป ระ เ ส ริ ฐ ...

คือชีวิตที่รู้จักใช้เวลาให้เป็นคุณเป็นค่า

เป็นงาน...เป็นการ

นั้นแหละ...คือชีวิตที่ประเสริฐ

ชี วิ ต ที่ อับ เ ฉ า ...

คือชีวิตที่ไม่รู้จักว่าตัวเกิดมาทำไม มีชีวิตอยู่เพื่ออะไร.

ตัวควรจะทำอะไร...

ในตอนเช้า ตอนสาย ตอนบ่าย ตอนเย็น

ชีวิตของผู้นั้นก็เป็นชีวิตที่ไร้สาระ ไร้แก่นสาร

ไม่เกิดคุณค่าแก่ตนเองและแก่บุคคลอื่น

• ไม่รู้ไม่ชี้ •

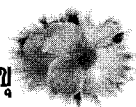
อมตวาจาปัญญาันทกิกขุ

เอาน้ำเย็นเข้าลูบ...อย่าเอาน้ำร้อนเข้าลวก
เอาน้ำร้อนลวกมันก็วิ่งไปเท่านั้นเอง
ไม่ว่าอะไร..ถ้าเราดัดด้วยน้ำร้อนมันวิ่งหนีไปเลย
สุนัข...ถ้าเราเอาน้ำร้อนลวก
มันก็วิ่งไปเลย ร้องเอ็งๆไปเลย
ผู้ชายก็เหมือนกัน...
ถ้าเอาน้ำร้อนลวกมันก็วิ่งไปเสียเลย
ที่โน่นน้ำเย็น...หอมด้วย เขาก็ไปอยู่กับน้ำเย็นน้ำหอม
...ของเรามันมีแต่น้ำร้อน
อย่าใช้น้ำร้อน จงใช้น้ำเย็น
ใช้ความสงบ ทำไม่รู้ไม่ชี้เสียบ้าง
พระท่านก็สอนเอาไว้ว่า...
มีตา...ก็ทำตาบอดเสียบ้าง
มีหู...ก็ทำหูหนวกเสียบ้าง
มีลิ้น...ก็ทำเป็นคนใบ้เสียบ้าง
มีอะไรเกิดขึ้นก็รู้ไม่รู้ไม่ชี้เสียบ้าง อย่างนี้มันก็สบายใจ

• เจริญทั้งกายและใจ •

อ ม ต ว า จ า ปั ญ ญ า นั น ท ภิก ขุ

ชี วิ ต . . .

คือการรวมอยู่ของกาย กับ ใจ

กาย กับ ใจ ต้องอาศัยการบำรุงปรุ่่งแต่ง

ถ้าขาดการบำรุงปรุ่่งแต่งเมื่อใด

...ก็เป็นกายใจที่ไม่สมบูรณ์

ชีวิตของเราเจริญขึ้นทางกายเท่าใด

ก็ควรจะให้จิตใจของเราเจริญขึ้นด้วยเท่านั้น

ความอ่อนพื้ทางร่างกายมีขึ้น

...ก็ให้มีความอ่อนพื้ทางใจเพิ่มขึ้นด้วย

ความอ่อนทางใจ...

ก็คือ...การอ่อนด้วยธรรมะ

มีหลักความงาม ความดี หล่อเลี้ยงจิตใจ

มีธรรมะของพระพุทธเจ้า

...เป็นเครื่องสำหรับค้ำครองจิตใจ

ทั้งภายนอก ทั้งภายใน

ชีวิตของเราก็จะมีราคาเพิ่มยิ่งขึ้นๆ

• อยู่เปล่า ตายเปล่า •

อมตวาจาปัญญาันทภิกขุ

ถ้าเราอยู่เฉยๆ โดยไม่ทำอะไร
...มันก็สูญเปล่า
เหมือนกับครกไม้ที่เราไม่แป้ง
มันหมุนไป...เอาข้าวสารใส่ลงไป
...มันก็ออกมาเป็นแป้ง
ถ้าเราไม่เอาข้าวสารใส่ลงไป
...มันก็หมุนไปเปล่าๆ
วัตถุที่เป็นครกนั้นมันก็สึกหรือเสื่อมไปสิ้นไป
สึกหรือโดยไม่มีผลงาน
...มันสึกหรือไปเปล่าๆ จันใด
ชีวิตร่างกายของเรานี้ก็เหมือนกัน
ถ้าปล่อยให้มันสึกหรือ...
โดยไม่ได้มีอะไรเป็นผลขึ้นมา
เราก็จะกลายเป็นคนที่เรียกว่า
...อยู่เปล่า แก่เปล่า แล้วก็ตายเปล่า
ซึ่งเป็นชีวิตที่ไม่มีค่ามีราคา มีแต่รอวันตายเท่านั้นเอง

• ธรรมบารมี •

อมตวาจาปัญญาันทกิกขุ

ชีวิตของเรา...

เหมือนกับอยู่ในทะเลที่มีคลื่นซัด

มีปลาร้าย...มีลมได้ฝุ่น

ถ้าหากเราข้ามฝั่งไม่ได้แล้ว

เราก็จะจมอยู่ใน...กองทุกข์...เรื่อยไป

การสะสมบารมี...

คือ การทำความดีทุกแง่ทุกมุม

เป็นการสร้างบารมีให้แก่จิตใจ

เพื่อจะได้เป็นพวง...เป็นสะพาน

นำเราข้ามจากฝั่งแห่งความทุกข์

ไปอยู่ฝั่งที่ทำให้เกิดความสุขความสงบ

ซึ่งเรียกว่า...ฝั่งโน้น

ฝั่งโน้น...ก็หมายถึงการดับทุกข์ร้อนได้

เพราะว่าเรามีปัญญา เรารู้เท่าทันต่อสิ่งนั้นๆ

เมื่อเรารู้เท่าทันแล้ว...

เราก็สามารถจะฆ่าความทุกข์ความเดือดร้อนในใจได้

• กระเด็นกระดอน •

อมตวาจาปัญญาันทกิกขุ

สภาพชีวิตของเรา

มันก็คล้ายกับ...ลูกฟุตบอลที่อยู่ในสนาม

ผู้ที่เตะเรานั้นก็คืออารมณ์ต่างๆนั่นเอง

ความรัก...ความชัง...ความโกรธ...ความเกลียด

ความริษยา...ความอาฆาตพยาบาท

ความแค้น...ความถือตัวอะไรต่างๆมากมาย

หลายเรื่อง หลายประการ

มันมาทำให้เรากระเด็นกระดอนอยู่ตลอดเวลา

ขึ้นๆลงๆ อยู่อย่างนั้นตลอดเวลา

เหมือนกับลูกฟุตบอล...

ที่กำลังถูกเตะอยู่กลางสนามนั่นเอง

เราเคยคิดในเรื่องนี้กันบ้างหรือไม่?

ความตกต่ำของชีวิต...

เกิดจากความสนุกสนาน...เฮฮา

ปล่อยตัว...ปล่อยใจไปตามสิ่งยั่วยุต่างๆ

อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายขึ้นในชีวิต

• เด็กเห ลือ ข อ •

อ ม ต ว า จ า ป ัญ ญ า นั น ท ภิก ขุ

ชีวิตของคนเรา..

ถ้าพิจารณาดูแล้วก็จะเห็นว่า

ซ้ำๆ...ซ้ำๆ อยู่เรื่อยไป

ในเรื่องความทุกข์ความเดือดร้อนในชีวิตประจำวัน

ชาวโลกเรานั้น...ถ้าเปรียบเป็นเด็ก

ก็เรียกว่าเป็น...เด็กเห ลือ ข อ...กันทั้งนั้น

เป็นเด็กที่ไม่รู้หลบจำ ไม่รู้จักจำกันสักที

อะไรมันทำให้เราเจ็บซ้ำ เจ็บปวด

...แล้วก็ไม่จำกันสักที

แล้วก็ไปทำซ้ำอีกไม่วันใดก็วันหนึ่ง

...อย่างนี้จริงหรือไม่ ขอให้ญาติโยมพิจารณาดูเถอะ

ชีวิตของเรา...

ถ้าหากว่าเราเริ่มหันมามองตัวเอง

...พิจารณาตัวเองขึ้นมา

เราก็จะมองเห็นว่ามันเป็นอย่างไร

มีอะไรดี มีอะไรไม่ดี...มีอะไรที่ควรจะปรับปรุงแก้ไข

• ชีวิตคือการต่อสู้ •

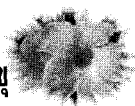
อมตวาจาปัญญาบัณฑิตกษ

เมื่อรู้ว่าในชีวิตของเราจะต้องมีการต่อสู้
หรือต้องคิดค้นในเรื่องอะไรต่างๆอยู่ตลอดเวลา
เราก็ต้องมีอะไรเป็นเครื่องบังคับจิตใจ
ให้อยู่ในระเบียบแบบแผน
ให้มันอ่อนโยน..เหมาะที่เรานำมันมาใช้ได้ทันที
ในการต่อสู้นั้น...
ต่อสู้อย่างใจเย็น สู้ด้วยปัญญา
...ไม่ใช่สู้ด้วยกำลัง
การสู้ด้วยกำลังนั้นไม่ใช่วิสัยของมนุษย์
แต่เป็นวิสัยของสัตว์เดรัจฉาน
เราเป็นมนุษย์...
ต่อสู้ด้วยปัญญา ต้องใช้เหตุผล
ต้องใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลอย่างรอบคอบ
ในเรื่องทั้งหลายที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของเรา
บุคคลผู้หวังความเจริญแก่ตน
จงคำนึงถึงสภาพชีวิตของตนที่ตนได้ผ่านมา

• ปลุกตัวเอง •

อมตวาจาปัญญาันทกิกขุ

การปลุกตัวเอง...ให้เป็นคนดีนั้น
ว่ากันโดยที่ถูกต้องแล้วก็หมายถึง
...การสร้างนิสัยที่ดีงามให้แก่ตนเอง
การสร้างนิสัยไม่เหมือนกับการสร้างวัตถุ
มันเป็นงานหนัก...และลำบากอยู่สักหน่อย
เพราะเหตุว่าปกติของคนเรานั้น
สิ่งใดที่รับไว้แล้ว...มักจะเอาออกได้ยาก
ชอบที่จะเก็บไว้กับตนเสมอ
ถ้าหากเขาได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีๆ
ได้รับแต่สิ่งที่ดีๆไว้แล้วก็ค่อยยังชั่ว
แต่ถ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ชั่วๆ
และรับรองชั่วเอาไว้...ก็เป็นการยากที่จะเอาออก
หากเขาไม่มีความเข้มแข็งให้แก่ตนเองเสมอ
การปลุกตนให้เป็นคนดีในทางที่ดี
จึงควรกระทำกันเป็นเรื่อยๆไปเลยทีเดียว
แม้ว่าจะเป็สิ่งทีหนักหรือจะลำบากเพียงใดก็ตามที

บันทึกการจัดพิมพ์

ธรรมสภา สถาบันบันลือธรรม ขอกราบนำสการขอบพระคุณ พระเดชพระคุณพระพรหมมิ่งคลาจารย์ หลวงพ่อปัญญาันทภิกขุ องค์แสดงปาฐกถาธรรมในหนังสือชุด “คือ...ชีวิต” เป็นอย่างสูง อันเป็น ปาฐกถาธรรมที่เมตตาแสดงแก่สาธุชน เป็นเรื่องที่น่าสนใจเข้าใจง่าย แต่ทรงคุณค่าและมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม ได้จัดพิมพ์หนังสือชุดนี้ขึ้น เป็นธรรมสังการและอาจารย์บูชาพระคุณ แสดงกตเวทิตาแด่หลวงพ่อ ปัญญาันทภิกขุ พระผู้มีเมตตาและมีพระคุณอย่างสูงยิ่งต่อธรรมสภา อันเป็นการประกาศเกียรติคุณแห่งองค์แสดงปาฐกถาแห่งหนังสือชุดนี้

หนังสือชุด “คือ...ชีวิต” จัดพิมพ์จำนวน ๑๒ เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ ๑ คิดดี	เรื่องที่ ๒ พุดดี
เรื่องที่ ๓ ทำดี	เรื่องที่ ๔ คบคนดี
เรื่องที่ ๕ ไปสู่สถานที่ดี	เรื่องที่ ๖ ฐานของชีวิต
เรื่องที่ ๗ รู้จักตนเอง	เรื่องที่ ๘ การควบคุมจิต
เรื่องที่ ๙ เก็บความโกรธ	เรื่องที่ ๑๐ การปล่อยวาง
เรื่องที่ ๑๑ สุข ทุกข์ อยู่ที่ไหน	เรื่องที่ ๑๒ จิตที่ฝึกดีแล้ว

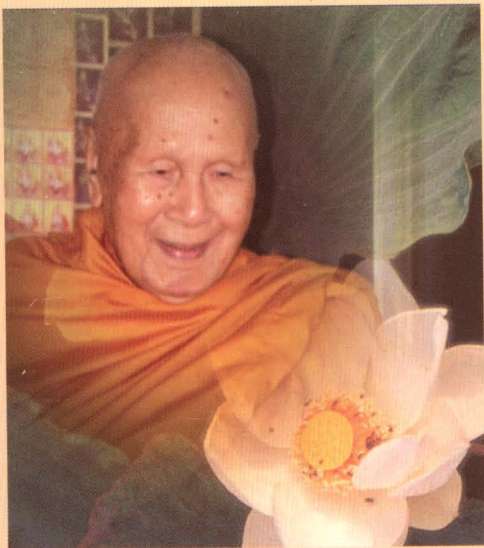

ธรรมสภาได้รวบรวมหนังสือและสื่อธรรมะไว้บริการแก่ท่านสาธุชน จากสำนักพิมพ์และสำนักปฏิบัติธรรมทั่วประเทศ ท่านที่สนใจเลือกชมได้ที่

ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา

๒ - ๖ ถนนบรมราชชนนี เขตทวีวัฒนา กทม. ๑๐๑๗๐ โทร. (๐๒) ๔๔๑๑๖๐๔

- สถาบันบันลือธรรม กราบเรียนเชิญท่านสาธุชนร่วมฟังพระธรรมเทศนา ในรายการ **พบพระ พบธรรม** ทุกวันเสาร์ ตั้งแต่เวลา ๑๕.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ณ บริเวณห้องประชุมสถาบันบันลือธรรม อาคารศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา สาธุชนที่สนใจสอบถามองค์บรรยายธรรมได้ที่ โทรศัพท์ (๐๒) ๔๔๑๑๕๓๕

พระท่านตรัสว่า"บุคคลใดเมื่อเทวทูตมาเตือนแล้ว
ยังไม่รู้สึกตัว ผู้นั้นเป็นผู้ประมาท ชีวิตจะไม่รุ่งเรืองใน
ทางธรรม"

เทวทูตที่มาเตือนก็คือ ความแก่มาเตือน ความ
เจ็บไข้มาเตือน เราไปเห็นคนอื่นเขาตายก็เป็นธรรมทูต
มาเตือนเรา

หลวงพ่อบัณฑิตคุณนันทภิกขุ

WWW.THAMMASAPA.COM
ISBN : 978-974-09-2940-6

9 789740 929406

ขอกราบขอบพระคุณแด่ทุกท่านที่สนับสนุน และสมทบการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มนี้
โปรดช่วยอุปถัมภ์ในการจัดพิมพ์เพื่อการเผยแผ่ธรรมะ ในราคาเล่มละ ๒๐ บาท